

Prof. dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Klára Schumannová, *Obraz Castrovy Kuby v díle disidentských spisovatelů*, str. 93 rkp.

Studentka si zvolila za téma práce oblast, která přitahuje pozornost širokého odborného i laického publika, víc v zahraničí nežli v České republice. Širokého proto, že nezajímá jen historiky nebo literární vědce, ale specialisty z obou těchto oblastí. Jedním z důvodů je fakt, že to byla právě kubánská spisovatelská obec, kde se začaly objevovat známky nespokojenosti s vývojem na Kubě relativně brzy. Navíc se tak dělo v komunitě, která původně Castra nadšeně přivítala a poskytovala jeho režimu účinnou podporu. K tomu měla ve společnosti nespornou autoritu a byla schopná jasně formulovat svá stanoviska, procastrovská a posléze i proticastrovská. Ona proticastrovská stanoviska ovšem zaujímala a zaujímá pouze menší část kubánské společnosti včetně spisovatelů, které lze řadit ke kubánskému disentu.

Výše uvedené skutečnosti se pak odrážejí i ve struktuře práce, jíž rozdělila Schumannová do tří částí, první je věnována politickému vývoji na Kubě v druhé polovině dvacátého století, druhá formování kritických postojů vůči režimu Fidela Castra především mezi kubánskými literáty, třetí potom nejvýraznější osobnosti tohoto literárního disentu Reinaldovi Arenasovi. V první části práce se autorka opírá o několik titulů sekundární literatury, kde využívá především klasických prací Roberta Quirka, Vladimíra Nálevky, Richarda Gotta a Carlose Montanera. Zdůrazňuje Castrovu roli při likvidaci Batistovy diktatury i jeho osobní charisma, které z něj udělalo na konci padesátých let jednu z nejvýraznějších osobností politické scény nejen na Kubě, ale v celé Latinské Americe. Jeho obrovská popularita se projevila v průběhu procesu proměny programu radikálního demokratického uskupení v program militantní marxistické strany, kdy během necelých třiceti měsíců kapitulovali před Castrem nejen stoupenci klasické demokracie, ale i vedení komunistické strany spatřující v této době budoucnost Kuby v přijetí politického, sociálního a kulturního modelu prosazovaného v Sovětském svazu. Výsledkem tohoto vývoje byl první masový exodus Kubánců odmítajících Castrův režim na straně jedné a rozvrat kubánské ekonomiky na straně druhé. Těžké ekonomické problémy kulminující na konci šedesátých let ekonomickým krachem, přiměly Castra k hledání východiska, jež nakonec našel v přijetí politiky kubánských komunistů z počátku šedesátých let, tedy modelu socialismu sovětského typu.

Desiluze části kubánské společnosti z ekonomické situace a politiky Castrova režimu v oblasti kultury a lidských práv vedla k formování prvních disidentských skupin s velmi limitovanými možnostmi ovlivnit širší vrstvy kubánské populace. Režim jednak vedl proti disentu promyšlené kampaně a současně umožnil části Kubánců nepokojených s ekonomickými poměry odchod ze země, čímž připravil disidenty o větší obec sympatizantů. Přitom donutil část literárního disentu k opuštění ostrova v rámci marielské vlny emigrace, který formuloval svoje literární postoje v časopise *Mariel*.

Schumannová konstatuje tyto skutečnosti v hutné zkratce a věnuje potom pozornost dílu patrně nejvýznamnějšího představitele kubánského literárního této generace Reinalda Arenase. V románu se silně autobiografickými rysy *Než se setmí* prezentuje Arenas zkušenosti homosexuála z pronásledování režimem považujícím homosexualitu současně za zločin proti morálce i proti státu. V dalším textu *Barva léta aneb nová zahrada rozkoší* zachoval Arenas základní orientaci předchozího díla, dovedl však převést realitu do groteskní podoby a mstít se tímto způsobem režimu za životní zklamání. I Arenas totiž považoval Castra a jeho režim po jistou dobu za naději pro Kubu a její společnost. Konstrukcí absolutně negativní postavy diktátora Fifa se Arenas rozloučil razantně a mimořádně exaltovaně se svými mladistvými iluzemi. Jeho vyzývavě prezentovaná homosexualita zde není jen osobním vyznáním, ale rozhodným odmítnutím jedné z významných součástí politiky Castrovy Kuby, která je Arenasovi symbolem Castrova režimu v celé jeho šíři.

Práce Kláry Schumannové splňuje všechny požadavky na tento druh textu. Navíc je psána kultivovaným jazykem, který není v posledních letech rozhodně běžný. Bez sebemenšího váhání ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze, 15. května 2017

prof. dr. Josef Opatrný